METSÄTALOUS

Metsäkeskuksen tehtävät pysyvät suurelta osin ennallaan, toimipaikat säilyvät ja samat ihmiset ovat niissä töissä. **OSASTOPÄÄLLIKKÖ JUHA OJALA, MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ**

Metsäyhtiöiden puukartelli

1997–2004 Metsäyhtiöt Metsäliitto, Stora Enso ja UPM syyllistyivät valtakunnalliseen kiellettyyn hintayhteistyöhön eli muodostivat kartellin raakapuun hankinnassa.

3.5.2004 UPM paljasti kartellin, kun UPM ilmoitti Kilpailuvirastolle osallistuneensa kilpailunrajoituslaissa kiellettyyn kartelliyhteistyöhön.

25.5.2004 Kilpailuvirasto julkisti tiedotteen, jossa se kertoi tutkivansa, olivatko Metsäliitto ja Stora Enso osallistuneet UPM:n ilmoittamaan kartelliin. Tiedotteen julkistamisen jälkeen eri tiedotusvälineet uutisoivat asiasta.

21.12.2006 Kilpailuvirasto kertoi, että kartellin paljastaneelle UPM:lle ei määrätä seuraamusmaksua eli sakkoa. Kilpailuvirasto esitti, että Markkinaoikeus määräisi Metsäliitolle ja UPM:lle sakon.

3.12.2009 Markkinaoikeus ilmoitti päätöksessään, että UPM, Metsäliitto ja Stora Enso olivat muodostaneet kartellin. Markkinaoikeus määräsi Metsäliitolle 21 miljoonan ja Stora Ensolle 30 miljoonan euron sakon.

4.1.2010 Markkinaoikeuden päätös tuli lainvoimaiseksi.

20.12.2011 10.5.2012 Suuri Savotta -ryhmän 656 puunmyyjää vaativat Helsingin käräjäoikeudessa vireille laittamissaan kanteissa metsäyhtiöiltä korvauksia kartellin aiheuttamista tappioista.

28.3.2014 Helsingin käräjäoikeus antoi välituomion, jonka mukaan vahingonkorvauskanteet ovat vanhentuneet.

28.4.2014 Suuri Savotta -ryhmä valitti Helsingin hovioikeuteen käräjäoikeuden tuomiosta.

21.11.2014 Helsingin hovioikeus kumosi käräjäoikeuden päätöksen kanteiden vanhentumisesta ja palautti asian käräjäoikeuteen.

Kartellikorvauksia vaativien metsänomistajien määrä kasvaa

Puukaupan kartellin vuoksi korvauksia vaativien metsänomistajien määrä on moninkertaistumassa. Myös kunnat ja seurakunnat ovat havahtuneet hakemaan korvauksia.

JAANA KANKAANPÄÄ

Reijo Lahtosen loppukiri vähintään kaksinkertaistaa puukartellista korvauksia hakevien metsänomistajien määrän. Ensimmäisessä aallossa korvauksia haki 656 metsänomistajaa.

Metsänomistajien mahdollisuudet kartellikorvauksien hakemiseen paranivat, kun Helsingin hovioikeus kumosi marraskuussa käräjäoikeuden aiemman päätöksen kanteiden vanhenemisesta.

Sen perusteella metsänomistajilla on aikaa jättää korvauskanne tammikuun toiseen päivään mennessä.

Kyse on Metsäliiton, Stora Enson ja UPM:n puukartellista, jonka UPM ilmiantoi vuoden 2004 keväällä.

Markkinaoikeuden tuomio sai lainvoiman tammikuun 4. vuonna 2010.

Markkinaoikeuden päätöksen jälkeen metsänomistajat ovat esittäneet korvauskanteitaan.

Metsänomistajien ryhmistä suurin on Suuri Savotta, jonka ensimmäinen aalto kokosi yhteen 656 metsänomistajan kanteet. Sen lisäksi kanteita ovat esittäneet muutkin metsänomistajat, kunnat ja seurakunnat.

Suurin yksittäinen korvausvaade on Metsähallitukselta. Se vaatii 157 miljoonaa euroa ja korkoja päälle.

Suuri Savotta uudella vaihteella

Suurta Savottaa vetävä **Reijo Lahtonen** on kiertänyt hovioikeuden päätöksen jälkeen maata hengästyttävällä tahdilla. Miehen puhelin soi tauotta ja tuhansiin sähköposteihin vastaamaan on palkattu viisi työntekijää.

”Kannevaateita esittävien metsänomistajien määrä moninkertaistuu. Myös kunnat ja seurakunnat ovat heränneet”, kertoo Lahtonen.

Lahtonen arvioi, että korvauksia hakee vähintään 2 000 metsänomistajaa. Myös korvausta hakevien kuntien määrä on kaksinkertaistumassa. Ensimmäisessä aallossa korvaushakemuksen jätti 43 kuntaa ja seurakuntaa Helsingin käräjäoikeuteen.

Suuren Savotan kakkosvaiheessa mukaan on tulossa tuhatkunta metsänomistajaa ja kymmeniä kuntia.

”Kuntien virkamiehet ovat huomanneet, että he ovat hallintolain mukaan henkilökohtaisesti vastuussa mahdollisista menetyksistä. Se on pistänyt hakemuksiin vauhtia.”

Koska aikaa on jäljellä enää vähän, verottaja on tullut metsänomistajia vastaan. Lahtonen kertoo saavansa mukaan lähtevien metsänomistajien puukauppatiedot kyseisiltä vuosilta suoraa verottajalta.

”Tietojen saanti sähköisessä muodossa helpottaa ja nopeuttaa prosessia. Samalla mahdollisuus virheisiin vähenee.”

”Joka neljäs pölli varastettiin”

Lahtosen mukaan metsänomistajien korvausvaatimukset vaihtelevat muutamasta tonnista noin miljoonaan euroon. Keskimääräinen vaatimus on 20–25 000 euroa.

”Lähtökohtana on, että metsäyhtiöt varastivat joka neljännen pöllin. Summia nostavat korot, jotka ovat huomattavat, koska aikaa on kulunut paljon.”

Joulu ja juhannus tulossa

Lahtonen kertoo tehneensä metsänomistajien eteen nyt neljä vuotta työtä. Hän painaa täysillä, kunnes uudet korvausvaateet ovat sisässä käräjäoikeudessa.

”Sen jälkeen juhlin pikkujoulua, joulua ja juhannusta.”

Lahtosta harmittaa, että suurin osa metsänomistajista kärsii kartellitappiot nahoissaan. Pelko estää heitä hakemasta korvauksia.

Suureen Savottaan pääsee mukaan 395 euron liittymismaksulla. Sen lisäksi metsänomistaja sitoutuu maksamaan 3,9 prosenttia mahdollisesta kartellikorvauksesta. Revohkan kiinteä asianajokorvaus on 2 100 euroa.

”Toistaiseksi en ole nostanut tästä yhtään palkkaa. Kulut ovat olleet sellaiset, että kenenkään ei tarvitse huolestua siitä, pääsenkö minä tällä rikastumaan. Toisaalta olisi se mahtavaa saada jotain palkaksi siitä, että hakee metsänomistajille oikeutta.”

”Parasta olisi, että syyllisyytensä myöntäneet metsäyhtiöt taipuisivat sopuun. Tämä ei ole hyväksi niiden imagolle, eivätkä metsänomistajatkaan halua viettää elämäänsä käräjöiden”, Lahtonen sanoo.

JARMO PALOKALLIO

MTK lupaa taustatukea

MTK ja metsänhoitoyhdistykset ovat luvanneet taustatukea kartellikorvauksia hakeville metsänomistajille.

Tuki tulee tarpeeseen, sillä metsänomistajien on osoitettava kärsimänsä vahinko.

MTK ja metsänhoitoyhdistykset auttavat sen määrittämisessä.

Toisaalta järjestö on muistuttanut, että korvaushakemuspäätökset on jokaisen metsänomistajan tehtävä itse.

Markkinaoikeiden metsäyhtiöille antamasta tuomiosta huolimatta korvaushakemukseen liittyy riski vastapuolen oikeudenkäyntikuluista.

JARMO PALOKALLIO

Tiheikköjen harvennus avaa järvimaisemaa

Rantatiheikköjen peittoon jääneiden kauniiden vesistömaisemien avaamiseen pitää kiinnittää aiempaa enemmän huomiota, sanoo Metsähallituksen pääjohtaja **Esa Härmälä**.

”Suomalaisten pitää nähdä vettä sieltä missä he asuvat, työskentelevät, liikkuvat tai viettävät vapaa-aikaa. Usein maisemanäkökohtia on mietitty vain pilkkijän tai veneilijän näkövinkkelistä.”

Rannoilla tulisi Härmälän mukaan käyttää tapauskohtaista harkintaa sekä erityishakkuita.

”Metsähallituksessa on esimerkkejä hyvin suunnitelluista ja toteutetuista maisemanhoitotöistä niin monikäyttömetsissä kuin myös suojelualueilla”, hän kehuu.

”Haastan myös yksityisiä maanomistajia palauttamaan vesistönäkymät suomalaisille. Rannoilla pitäisi olla nykyistä vähemmän mutta isompia puita.”

Metsähallitus on avannut vesistönäkymiä Inarissa sekä Rovaniemen ja Kittilän välisellä tiellä. Nellimin tien varressa on tehty maisemanhoitohakkuita, joilla on avattu maisemia Inarinjärvelle ja Ounasjoki-varressa Porokarin seudulla on tehty maisemaa parantavia harvennushakkuita.

> Maisemanäkökohtia on usein mietitty vain pilkkijän tai veneilijän näkövinkkelistä.«
>
> **ESA HÄRMÄLÄ**

Maisemanhoitotöitä on tehty myös suojelualueilla, jotka on perustettu ensisijaisesti maisema-arvojen vaalimiseksi.

Tällaisia ovat vesistöjen ympäröimät Kangasalan Vehoniemenharju sekä Päijänteen kansallispuistoon kuuluva Pulkkilanharju Asikkalassa, missä tehtiin maisemanhoitotöitä tänä syksynä.

Myös Punkaharjulle on suunniteltu hoitohakkuita ja raivauksia, joilla avataan kansallismaisemaa sekä hoidetaan harjuluonnolle tyypillisiä paahteisia elinympäristöjä.

Suojelualueilla toimenpiteet suunnitellaan ja rajataan siten, ettei niistä aiheudu haittaa alueen suojeluarvoille tai retkeilykäytölle.

JUHA KAIHLANEN

Metsään.fi edelleen maksuton

Suomen metsäkeskuksen tuottama metsään.fi -verkkopalvelu pysyy metsänomistajille maksuttomana ainakin helmikuun loppuun asti.

Metsäkeskuksen johtokunta on esittänyt palvelun muuttamista pysyvästi maksuttomaksi, mutta asetusta ei ole vielä käsitelty maa- ja metsätalousministeriössä, kertoo asiakkuuspäällikkö **Veikko Iittainen** metsäkeskuksesta.

Palvelu on ollut maksuton marraskuun puolivälistä lähtien. Aikaisemmin maksua alettiin periä kahden viikon kokeilujakson jälkeen.

Maksuttomuudella tavoitellaan käyttäjämäärien kasvua. Maksullisen palvelun ehti hankkia kahden vuoden aikana alle 6 000 metsänomistajaa.

Kaksi kolmasosaa metsistä mukana

Metsään.fi:ssä on tilojen metsätiedot ja ehdotetut metsätyöt noin 9,5 miljoonalta hehtaarilta. Ala kattaa kaksi kolmasosaa yksityismetsien pinta-alasta.

Tietoja lisätään karttalehdittäin sitä mukaa kun laserkeilausaineistoa valmistuu. Viimeiset tilat saadaan mukaan vuonna 2019.

Alkavan vuoden aikana palveluun lisätään Suomen ympäristökeskuksen ja elykeskusten tiedot uhanalaisien lajien esiintymistä. Syksyllä on tarkoitus käynnistää kemeratukien haku ja toteutusilmoitukset palvelun kautta.

Metsätilojen tiedot eivät ole julkisesti saatavilla. Metsänomistaja päättää itse, mitä tietoja hän haluaa antaa toimijoiksi rekisteröityneiden puunostajien ja palveluntarjoajien saataville.

Metsänomistajat ovat antaneet suostumuksia tietojen tarkasteluun noin 1,8 miljoonalle hehtaarille.

HENRIK SCHÄFER

Metsävuosi 2015

Tehtaita uusitaan ja metsänhoitomaksu poistuu

Uuden vuoden monet muutokset eivät juurikaan hetkauta tavallisen metsänomistajan elämää

MIRJA KOIVISTO

Metsänhoitoyhdistysten jäsenyys muuttuu vapaaehtoiseksi, mutta palvelut säilyvät ennallaan. Lakeuden metsänhoitoyhdistyksen Pasi Siljamäki raivaa taimikkoa Kauhajoella.

Ensi vuonna muuttuu monta metsäalan lakia ja samalla alan organisaatioita myllätään uuteen uskoon. Tavallisen metsänomistajan kannalta palvelut kuitenkin säilyvät valtaosin ennallaan.

Valtio ei enää kerää vuonna 2015 metsänhoitomaksua metsänhoitoyhdistyksille. Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myötä yhdistykset keräävät jatkossa itse jäsenmaksunsa ja jäsenyys yhdistyksissä on metsänomistajille vapaaehtoista.

Samassa rytäkässä lähes kaikki metsänhoitoyhdistykset liittyvät valtakunnallisen MTK:n jäseniksi.

Tämän muutoksen myötä metsänhoitoyhdistysten jäsenet saavat ensi vuonna käyttöönsä MTK:n jäsenedut.

Metsänhoitoyhdistykset lähettävät kevättalvella jäsenilleen kirjeen, jossa kerrotaan uudesta jäsenmaksusta ja tarjottavista palveluista.

Monissa yhdistyksissä jäsenmaksut muuttuvat entiseen metsänhoitomaksuun verrattuina.

”Metsänhoitoyhdistykset ovat muutoksen jälkeen entistä paremmin metsänomistajan asialla, koska julkisen vallan ohjausvelvollisuus putoaa niiltä pois”, sanoo MTK:n metsäjohtaja **Juha Hakkarainen**.

Sertifiointi jäsenetuna

Myös PEFC-metsäsertifiointi muuttuu vuoden vaihteessa. Sitä hoitamaan on perustettu uusi yhdistys, joka aloittaa toimintansa tammikuun alussa. Metsänhoitoyhdistysten jäsenillä sertifiointi jatkuu automaattisesti entiseen tapaan.

ANTTI RAATIKAINEN

Keitele Groupin Kemijärven-tehtaan tukkilajittelua testattiin joulukuussa. Sahaus käynnistyy tammikuussa.

Metsäkeskusta koskeva lakimuutos astuu niinikään voimaan. Ensi vuonna Metsäkeskuksen alueyksiköistä ei enää määrätä laissa.

”Tavalliselle metsänomistajalle muutokset eivät varmasti juurikaan näy. Metsäkeskuksen tehtävät pysyvät suurelta osin ennallaan, toimipaikat säilyvät ja samat ihmiset ovat niissä töissä”, toteaa osastopäällikkö **Juha Ojala** maa- ja metsätalousministeriöstä.

Metsäkeskuksesta kilpailulakien vuoksi erotettu liiketoimintayksikkö Otso oli tarkoitus yhtiöittää 2015, mutta asia lykkääntyy vuodella.

Metsähallituksen toiminnan yhtiöittämistä on myös suunniteltu vuosia. Ojalan mukaan Euroopan unioni ei hyväksy Metsähallituksen jatkavan valtion liikelaitoksena.

”Asiaa on pakko viedä eteenpäin. Varsinaista takarajaa siinä ei ole. Käytännössä se siirtyy seuraavan hallituksen tehtäväksi.”

Luvassa lisää käyttöä puulle

Teollisuudesta odotetaan lukuisia hyviä uutisia vuodelle 2015. Hartain toive kohdistuu Metsä Groupin Äänekoskelle suunnittelemaan sellutehtaaseen. Investoinnista on tulossa päätös kevään aikana.

Kemijärvelle on valmistumassa alkuvuonna Keitele Timberin uusi puutuotetehdas. Stora Enso muuttaa Varkaudessa päällystämätöntä hienopaperia valmistavan koneen kartongille. UPM:n Kymin sellutehtaan laajennus on myös valmistumassa ensi vuoden lopulla.

Tutkijat ovatkin luvanneet ensi vuodelle hyvää puun kysyntää.

Tutkijoiden työpaikat muuttuvat uuden vuoden myötä Metsäntutkimuslaitoksessa, joka fuusioituu uuteen Luonnonvarakeskukseen.

Kemeraa jännitetään

Brysselin hallintokoneiston suorituskykyä joudutaan ensi vuonna jännittämään, kun nykyisen kestävän metsätalouden rahoituslain (kemera) voimassaolo päättyy kesäkuun lopussa.

Muutoksen myötä osa työlajeista poistuu tuen piiristä.

Uudistuksen paras piirre on se, että taimikoiden varhaishoito on pääsemässä tuettavien työlajien joukkoon.

Jännitysmomentti liittyy siihen, että uusi kemeralaki pitää hyväksyttää EU:n komissiolla, ja siihen voi tuhraantua kuukausia, pahimmillaan vuosia. Jos asiat menevät huonosti, kemeratuet lakkaavat joksikin aikaa.

Metsäalan ensi vuoden päätöksiin vaikuttaa merkittävästi huhtikuun eduskuntavaalien tulos.

MTK:n Hakkaraisella on jo pitkä toivelista metsänomistajien tärkeistä asioista seuraavaa hallitusohjelmaa varten.

Listan kärkipäässä on muun muassa metsätilojen sukupolvenvaihdosten helpottaminen.

HANNA LENSU

METSÄSTÄ LYHYESTI

Metlalle uusia professoreita

Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusprofessoreiksi on nimitetty metsäninventoinnin alalle Joensuuhun **Annika Kangas**, puuntuotoksen alalle Vantaalle **Jari Hynynen**, luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun alalle Vantaalle **Liisa Tyrväinen**, kansainvälisen metsätalouden alalle Joensuuhun T**imo Karjalainen** ja metsien monikäytön talouden alalle Ouluun **Artti Juutinen**.

Metsähallitus sai oman PEFC:n

Metsähallituksen metsätaloudelle on myönnetty metsänomistajakohtainen PEFC-sertifikaatti. Se korvaa alueelliset metsäsertifikaatit, joissa Metsähallitus on ollut tähän asti mukana muiden metsänomistajien kanssa.

Oma sertifikaatti on hallinnollisesti kevyin ja kustannustehokkain ratkaisu, Metsähallituksen kehitys- ja ympäristöpäällikkö **Antti Otsamo** perustelee eriyttämistä. Metsähallituksen metsiä on sertifioitu noin 4,4 miljoonaa hehtaaria.

Moelven pudottaa hintoja

Sahayhtiö Moelven pudottaa tukkien hintoja Ruotsissa. Mäntytukin hinta laskee vuoden vaihtuessa 25 kruunulla (2,60 eurolla) kuutiolta ja kuusitukin 35 kruunulla (3,60 eurolla) kuutiolta. Yhtiön mukaan muutos johtuu sahatavaran hintojen laskusta.

Japaniin luvassa CLT-tehtaita

Japanin hallitus hyväksyi vuoden lopulla suunnitelman, jonka mukaan maan omaa CLT-levyjen tuotantoa aletaan kehittää. Itävaltalaisen timber-online -uutissivuston mukaan Japanissa on kolme kertopuulevyjä tuottavaa yritystä. Niiden vuosituotanto on 10 000 kuutiota vuodessa. Vuoteen 2024 mennessä levyjen tuotanto halutaan nostaa 500 000 kuutioon vuodessa.

Tämä kuukkeli on kuvattu Posiolla Riisitunturin kansallispuistossa.

Kuukkelit estivät hakkuun

Keski-Ruotsin Morassa metsää omistava **Lars Karlsson** on tyrmistynyt siitä, että ympäristöviranomaiset estivät hänen hakkuunsa kuukkeleiden vuoksi, kirjoittaa Skogslandlehti. Kuukkeleiden määrä on vähentynyt Ruotsissa ja laji on sen vuoksi listattu uhanalaiseksi.

Karlsson ihmettelee, miksi viranomaiset eivät ole puuttuneet naapuripalstojen hakkuisiin. Tuottajajärjestö LRF:n mielestä hakkuita ei voi estää, ellei maanomistajalle anneta mahdollisuutta hakea korvausta menetetyistä tuloista.